

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเทศบาลตำบลคลองพิไกร อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มุ่งศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม ปัญหา ความต้องการและแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลคลองพิไกร ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 3 แสดงร้อยละและความถี่ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน (N=98)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	35	35.7
หญิง	63	64.3
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	0	0
20 –30 ปี	4	4.1
31–40 ปี	7	7.1
41 – 50 ปี	34	34.7
51– 60 ปี	48	49.0
61 ปี ขึ้นไป	4	4.1
ไม่ตอบ	1	1.0
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	33	33.7
ประถมศึกษา	52	53.1
มัธยมต้น	3	3.1
มัธยมปลาย/ปวช.	7	7.1
อนุปริญญา/ปวส.	1	1.0
ปริญญาตรี	1	1.0
สูงกว่าปริญญาตรี	1	1.0
อื่น ๆ	0	0

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	60	61.2
รับจ้างทั่วไป	29	29.7
รับราชการ	1	1.0
พนักงาน/ลูกจ้าง	0	0
ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย	7	7.1
อื่นๆ	1	1.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	33	33.7
5,000 – 10,000 บาท	55	56.1
10,001 – 15,000 บาท	9	9.2
มากกว่า 15,000 บาท	1	1.0
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1 – 2 คน	14	14.3
3 – 4 คน	57	58.2
5 – 6 คน	24	24.5
มากกว่า 6 คน	2	2.0
ไม่ตอบ	1	1.0
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
1 –5 ปี	1	1.0
6 –10 ปี	4	4.1
11 –15 ปี	15	15.3
16–20 ปี	8	8.2
21 ปีขึ้นไป	69	70.4
ไม่ตอบ	1	1.0

จากตารางที่ 3 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 64.3 และเพศชาย ร้อยละ 35.7 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มากที่สุด ร้อยละ 49.0 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 34.7 ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 53.1 รองลงมาคือ ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 33.7 มีอาชีพเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 61.2 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 29.7 ด้านรายได้ 5,000-10,000 บาทมากที่สุด ร้อยละ 56.1 รองลงมาคือ รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 33.7 ด้านจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3-4 คนมากที่สุด ร้อยละ 58.2 รองลงมาคือจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ร้อยละ 24.5 และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 21 ปี ขึ้นไปมากที่สุด ร้อยละ 70.4 รองลงมาคือ 11-15 ปี ร้อยละ 15.3

ส่วนที่ 2 สภาพทั่วไปและปัญหาเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของชุมชน

ตารางที่ 4 แสดงร้อยละและความถี่ของปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนและประเภทขยะ

ปริมาณและประเภทขยะ	จำนวน	ร้อยละ
ขยะอินทรีย์		
น้อยกว่า 1 กิโลกรัมต่อวัน	40	40.8
1-2 กิโลกรัมต่อวัน	55	56.1
3-5 กิโลกรัมต่อวัน	3	3.1
มากกว่า 5 กิโลกรัมต่อวัน	0	0
ขยะรีไซเคิล		
น้อยกว่า 5 ชิ้นต่อวัน	30	30.6
6-10 ชิ้นต่อวัน	66	67.4
11-20 ชิ้นต่อวัน	1	1.0
มากกว่า 20 ชิ้นต่อวัน	1	1.0
ขยะทั่วไป		
น้อยกว่า 10 ชิ้นต่อวัน	43	43.9
11-20 ชิ้นต่อวัน	54	55.1
21-30 ชิ้นต่อวัน	1	1.0
มากกว่า 30 ชิ้นต่อวัน	0	0
ขยะอันตราย		
น้อยกว่า 5 ชิ้นต่อสัปดาห์	65	66.3
6-10 ชิ้นต่อสัปดาห์	19	19.4
11-20 ชิ้นต่อสัปดาห์	1	1.0
มากกว่า 20 ชิ้นต่อสัปดาห์	13	13.3

จากตารางที่ 4 พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยในครัวเรือนและประเภทขยะแต่ละประเภทต่อคนมีดังนี้ ขยะอินทรีย์จำนวน 1-2 กิโลกรัมต่อวันมากที่สุด ร้อยละ 56.1 รองลงมาน้อยกว่า 1 กิโลกรัม ร้อยละ 40.8 ขยะรีไซเคิลจำนวน 6-10 ชิ้นต่อวันมากที่สุด ร้อยละ 67.4 รองลงมาจำนวนน้อยกว่า 5 ชิ้นต่อวัน ร้อยละ 30.6 ขยะทั่วไปจำนวน 11-20 ชิ้นต่อวันมากที่สุด ร้อยละ 55.1 รองลงมาน้อยกว่า 10 ชิ้นต่อวัน ร้อยละ 43.9 และขยะอันตรายจำนวนน้อยกว่า 5 ชิ้นต่อสัปดาห์มากที่สุด ร้อยละ 66.3 รองลงมาจำนวน 6-10 ชิ้นต่อสัปดาห์ ร้อยละ 19.4

ตารางที่ 5 แสดงร้อยละและความถี่ของวิธีการจัดการขยะแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในครัวเรือน
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการกำจัด	จำนวน	ร้อยละ
ขยะอินทรีย์		
ฝังกลบ	5	4.5
ทำปุ๋ยหมัก	56	50.0
เผา	10	8.9
กองทิ้งบริเวณบ้าน	16	14.3
ทิ้งลงถังขยะของเทศบาล	23	20.5
ทิ้งลงแหล่งน้ำ	1	0.9
อื่นๆ	1	0.9
ขยะรีไซเคิล		
ฝังกลบ	1	1.0
เก็บไว้ใช้ประโยชน์ในครัวเรือน	3	3.0
เก็บแยกไว้ขาย	62	63.3
เผา	0	0
ทิ้งลงถังขยะของเทศบาล	32	32.7
ทิ้งลงแหล่งน้ำ	0	0
กองทิ้งบริเวณบ้าน	0	0
อื่นๆ	0	0
ขยะทั่วไป		
ฝังกลบ	2	2.0
เก็บไว้ใช้ประโยชน์ในครัวเรือน	12	12.3
เก็บแยกไว้ขาย	20	20.4
เผา	1	1.0
ทิ้งลงถังขยะของเทศบาล	63	64.3
ทิ้งลงแหล่งน้ำ	0	0
กองทิ้งบริเวณบ้าน	0	0
อื่นๆ	0	0

วิธีการจัด	จำนวน	ร้อยละ
ขยะอันตราย		
ฝักรวม	0	0
เก็บไว้ใช้ประโยชน์ในครัวเรือน	2	1.8
เก็บแยกไว้ขาย	52	46.0
เผา	8	7.0
ทิ้งลงถังขยะของเทศบาล	49	43.4
ทิ้งลงแหล่งน้ำ	0	0
กองทิ้งบริเวณบ้าน	0	0
อื่นๆ	2	1.8

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีวิธีการจัดการขยะแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในครัวเรือน ดังนี้ขยะอินทรีย์ใช้ทำปุ๋ยหมักมากที่สุด ร้อยละ 50.0 รองลงมาทิ้งลงถังขยะของเทศบาล ร้อยละ 20.5 ขยะรีไซเคิลจะเก็บแยกไว้เพื่อขายมากที่สุด ร้อยละ 63.3 รองลงมาทิ้งลงถังขยะของเทศบาล ร้อยละ 32.7 ขยะทั่วไปทิ้งลงถังขยะของเทศบาลมากที่สุด ร้อยละ 64.3 รองลงมาเก็บแยกไว้ขาย ร้อยละ 20.4 ขยะอันตรายเก็บแยกไว้ขายมากที่สุด ร้อยละ 46.0 รองลงมาทิ้งลงถังขยะของเทศบาล ร้อยละ 43.4

ตารางที่ 6 แสดงร้อยละและความถี่ของความเหมาะสมของถังรองรับขยะในชุมชน

ความเหมาะสมของถังรองรับขยะในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสม	72	73.5
ไม่เหมาะสม	26	26.5
เหตุผลเพราะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
มีการรั่วซึม	18	21.5
ไม่มีฝาปิดมิดชิด	21	25.0
มีจำนวนและขนาดที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะ	23	27.4
ไม่มีถังรองรับแยกตามประเภทของขยะ	21	25.0
อื่นๆ	1	1.1

จากตารางที่ 6 พบว่าถังรองรับขยะในชุมชนมีความเหมาะสมร้อยละ 73.5 และไม่มี ความเหมาะสมร้อยละ 26.5 เพราะมีจำนวนและขนาดที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะมากที่สุด ร้อยละ 27.4 รองลงมาไม่มีฝาปิดมิดชิดและไม่มีถังรองรับแยกตามประเภทของขยะร้อยละ 25.0

ส่วนที่ 3 ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

ตารางที่ 7 แสดงร้อยละและความถี่ของความรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอย

ความรู้ด้านการจัดการขยะ	ตอบถูก	ตอบผิด
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. ขยะมูลฝอยจำพวกเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้	98 (100)	0 (0)
2. ในครัวเรือนควรมีถังขยะขนาดใหญ่ เพื่อรองรับขยะได้ทั้งหมด และสามารถเก็บได้เป็นเวลาหลายวัน เมื่อเต็มแล้วจึงนำไปกำจัด	39 (39.8)	59 (60.2)
3. การลดปริมาณขยะมูลฝอย สามารถทำได้โดยนำขยะทุกชนิดที่มีอยู่ในบริเวณบ้านไปทิ้งลงถังขยะ และปล่อยให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้นำไปกำจัด	36 (36.7)	62 (63.3)
4. การจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง	94 (95.9)	4 (4.1)
5. การคัดแยกประเภทของขยะ เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับประชาชนในชุมชน	45 (45.9)	53 (54.1)
6. ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ ควรใส่ถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้งร่วมกับขยะทั่วไปในถังขยะของชุมชน	36 (36.7)	62 (63.3)
7. ขยะมูลฝอยประเภทโฟม ถุงพลาสติก จัดเป็นขยะประเภทขยะทั่วไป	88 (89.8)	10 (10.2)
8. ขยะมูลฝอยประเภทโฟม ถุงพลาสติก สามารถกำจัดโดยการเผาตัวเอง ในบริเวณบ้าน เนื่องจากสะดวก และเป็นการช่วยลดปริมาณขยะลงได้อย่างรวดเร็ว	36 (36.7)	62 (63.3)
9. ขวดน้ำพลาสติกแบบใส สามารถนำมาแปรรูปใช้ใหม่ได้	92 (93.9)	6 (6.1)
10. ถังรองรับขยะมูลฝอยที่ถูกหลักสุขาภิบาลต้องมีฝาปิดมิดชิด ไม่รั่วซึม และสามารถทำความสะอาดได้ง่าย	89 (90.8)	9 (9.2)
11. แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟ ถ่านไฟฉายที่หมดอายุแล้ว ไม่ควรนำไปทิ้งร่วมกับขยะประเภทอื่นๆ	69 (70.4)	29 (29.6)
12. การเผาขยะมูลฝอยในที่โล่งแจ้งเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม	72 (73.5)	26 (26.5)
13. กระดาษที่ใช้แล้วสามารถนำกลับมาทำเป็นกระดาษใช้ใหม่ได้	90 (91.8)	8 (8.2)
14. เศษแก้วแตกสามารถนำกลับไปหลอมเพื่อทำขวดใหม่ได้	66 (67.3)	32 (32.7)

ความรู้ด้านการจัดการขยะ	ตอบถูก	ตอบผิด
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
15. ขยะมูลฝอยประเภทถ่านไฟฉาย หลอดไฟเก่า กระจกสเปร์ยต่างๆ สามารถทำลายทิ้งได้เอง โดยการนำไปเผาในบริเวณบ้าน	51 (52.0)	47 (48.0)
ค่าเฉลี่ย	68.08	31.92

จากตารางที่ 7 พบว่า ความรู้ด้านการจัดการขยะภาพรวมของผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบถูกค่าเฉลี่ย 68.08 และตอบผิด ค่าเฉลี่ย 31.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ข้อ 1 ขยะมูลฝอยจำพวกเศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้สามารถนำมาทำปุ๋ยหมักได้ ร้อยละ 100 รองลงมาคือ ข้อ 4 การจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิดก่อนการทิ้ง ร้อยละ 95.9 ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คือ ข้อ 3 การลดปริมาณขยะมูลฝอย สามารถทำได้โดยนำขยะทุกชนิดที่มีอยู่ในบริเวณบ้านไปทิ้งลงถังขยะและปล่อยให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้นำไปกำจัด และข้อ 6 ขยะมูลฝอยที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร เศษผัก เปลือกผลไม้ ควรใส่ถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้งรวมกับขยะทั่วไปในถังขยะของชุมชน และข้อ 8 ขยะมูลฝอยประเภทโฟม ถุงพลาสติก สามารถกำจัดโดยการเผาได้เองในบริเวณบ้าน เนื่องจากสะดวก และเป็นการช่วยลดปริมาณขยะลงได้อย่างรวดเร็ว ร้อยละ 63.3

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

เนื่องจากเป็นคำถามประยุกต์มาจากมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยมีคะแนน 3 ระดับ ยึดตามเนื้อหาของข้อความหลัก (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ , 2549 : 42)

ระดับความสำคัญ	เกณฑ์การให้คะแนน
ปฏิบัติทุกครั้ง	ให้ 3 คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ไม่เคยปฏิบัติ	ให้ 1 คะแนน

การแปลผลคะแนนพฤติกรรมปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย โดยใช้เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนแบบอ้างอิงหลักการของบลูม (Bloom, 1971 อ้างในบุญธรรม ดลจิตต์ ,2550 :49) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ

คะแนนร้อยละ	ระดับ
80 - 100	ระดับสูง
60 - 79	ระดับปานกลาง
ต่ำกว่าร้อยละ 60	ระดับต่ำ

ตารางที่ 8 แสดงร้อยละและความถี่ด้านการลดการเกิดขยะ

ด้านการลดการเกิดขยะ	ความถี่ในการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	รวม ร้อยละ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
1.ท่านมีการนำวัสดุที่ยังใช้ได้เช่น กล่องกระดาษ กระดาษหน้าเดียวกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง	30 (30.6)	59 (60.2)	9 (9.2)	73.8
2.ท่านเลือกใช้สินค้าที่ไม่ต้องใช้ถุงพลาสติกมากเกินความจำเป็นหรือเลือกใช้ถุงพลาสติกใบใหญ่ใบเดียวแทนใบเล็กหลาย ๆ ใบ	30 (30.6)	67 (68.4)	1 (1.0)	76.5
3.ท่านแนะนำให้สมาชิกในครัวเรือนของท่านใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อย	29 (29.6)	66 (67.3)	3 (3.1)	75.5
4.ท่านพยายามเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก	21 (21.4)	75 (76.5)	2 (2.0)	73.1
5.ท่านแนะนำให้เพื่อนบ้านของท่านช่วยกันลดการเกิดขยะ	30 (30.6)	66 (67.3)	2 (2.0)	76.1
6.ท่านพยายามเลี่ยงการใช้กล่องโฟม	37 (37.8)	59 (60.2)	2 (2.0)	78.1
7.ท่านใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าหรือถุงพลาสติกใบเก่าไปจ่ายตลาด	36 (36.7)	61 (62.2)	1 (1.0)	78.5
ค่าเฉลี่ย				76.0

จากตารางที่ 8 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการลดการเกิดขยะ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุด คือ พยายามเลี่ยงการใช้กล่องโฟม ร้อยละ 37.8 รองลงมาคือ ข้อ 7. ใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าหรือถุงพลาสติกใบเก่าไปจ่ายตลาด ร้อยละ 36.7 ส่วนข้อที่ปฏิบัติเป็นบางครั้งมากที่สุด คือ ข้อ 4. พยายามเลี่ยงการใช้ถุงพลาสติก ร้อยละ 76.5 รองลงมาคือ ข้อ 2. เลือกใช้สินค้าที่ไม่ต้องใช้ถุงพลาสติกมากเกินความจำเป็นหรือเลือกใช้ถุงพลาสติกใบใหญ่ใบเดียวแทนใบเล็กหลาย ๆ ใบ ร้อยละ 68.4 และข้อที่ไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุด คือ ข้อ 1. การนำวัสดุที่ยังใช้ได้เช่น กล่องกระดาษ กระดาษหน้าเดียวกลับมาใช้ใหม่อีกครั้ง ร้อยละ 9.2 รองลงมาคือข้อ 3. แนะนำให้สมาชิกในครัวเรือนให้ใช้สินค้าที่เกิดขยะน้อย 3.1

สรุปภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการลดการเกิดขยะ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 76.0 มากที่สุดใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าหรือถุงพลาสติกใบเก่าไปจ่ายตลาด ร้อยละ 78.5 รองลงมา พยายามเลี่ยงการใช้กล่องโฟม ร้อยละ 78.1

ตารางที่ 9 แสดงร้อยละและความถี่ด้านการคัดแยกขยะ

ด้านการคัดแยกขยะ	ความถี่ในการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	รวม ร้อยละ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
1.ครอบครัวท่านมีการคัดแยกขยะเปียกและขยะแห้งออกจากกัน	29 (29.6)	68 (69.4)	1 (1.0)	76.1
2.ท่านทิ้งขยะเปียกลงในถังขยะที่มีภาชนะรองรับ	28 (28.6)	66 (67.3)	4 (4.1)	74.8
3.ท่านคัดแยกขยะประเภทกระป๋องสี ขวดยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ออกจากขยะทั่วไป	31 (31.6)	66 (67.3)	1 (1.0)	76.8
4.ท่านคัดแยกขยะประเภทแบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ออกจากขยะทั่วไปก่อนทิ้งลงถังขยะ	25 (25.5)	70 (71.4)	3 (3.1)	74.1
5.ครอบครัวของท่านมีการคัดแยกขยะที่ขายได้ เช่นกระดาษ ขวดแก้ว เศษเหล็ก ออกจากขยะทั่วไป	44 (44.9)	54 (55.1)	0	81.6
6.ท่านมีการคัดแยกขยะที่มีการปนเปื้อนของเลือด เสมหะผู้ป่วย อุจจาระ เช่น ผ้าอนามัยใช้แล้ว ผ้าอ้อมสำเร็จรูปเด็กใช้แล้ว ออกจากขยะทั่วไปก่อนทิ้งลงถังขยะ	25 (25.5)	69 (70.4)	4 (4.1)	73.8
ค่าเฉลี่ย				76.2

จากตารางที่ 9 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการคัดแยกขยะ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุด คือ ข้อ 5. ครอบครัวมีการคัดแยกขยะที่ขายได้ เช่นกระดาษ ขวดแก้ว เศษเหล็ก ออกจากขยะทั่วไป ร้อยละ 44.9 รองลงมาคือ ข้อ 3. มีคัดแยกขยะประเภทกระป๋องสี ขวดยาฆ่าหญ้า ยาฆ่าแมลง ออกจากขยะทั่วไป ร้อยละ 31.6 ส่วนข้อที่ปฏิบัติเป็นบางครั้งมากที่สุด คือ ข้อ 4. คัดแยกขยะประเภทแบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ออกจากขยะทั่วไปก่อนทิ้งลงถังขยะ ร้อยละ 71.4 รองลงมาคือ ข้อ 6. มีการคัดแยกขยะที่มีการปนเปื้อนของเลือด เสมหะผู้ป่วย อุจจาระ เช่น ผ้าอนามัยใช้แล้ว ผ้าอ้อมสำเร็จรูปเด็กใช้แล้ว ออกจากขยะทั่วไปก่อนทิ้งลงถังขยะ ร้อยละ 70.4 ส่วนข้อที่ไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุด คือ ข้อ 2. การทิ้งขยะเปียกลงในถังขยะที่มีภาชนะรองรับและข้อ 6. มีการคัดแยกขยะที่มีการปนเปื้อนของเลือด เสมหะผู้ป่วย อุจจาระ เช่น ผ้าอนามัยใช้แล้ว ผ้าอ้อมสำเร็จรูปเด็กใช้แล้ว ออกจากขยะทั่วไปก่อนทิ้งลงถังขยะ ร้อยละ 4.1 รองลงมาคือ ข้อ 4. มีคัดแยกขยะประเภทแบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ออกจากขยะทั่วไปก่อนทิ้งลงถังขยะ ร้อยละ 3.1

สรุปภาพรวมพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการคัดแยกขยะ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.2 มากที่สุด ครอบครัวมีการคัดแยกขยะที่ขายได้ เช่นกระดาษ ขวดแก้ว เศษเหล็ก ออกจากขยะทั่วไป ร้อยละ 81.6 รองลงมาคือ มีการคัดแยกขยะประเภทกระป๋องสี ขวดยาฆ่าหญ้าฆ่าแมลง ออกจากขยะทั่วไป ร้อยละ 76.8

ตารางที่ 10 แสดงร้อยละและความถี่ด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์

ด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์	ความถี่ในการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	รวมร้อยละ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
1. ครอบครัวท่านมีการเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้นำกลับมาใช้ใหม่	35 (35.7)	62 (63.3)	1 (1.0)	78.2
2. มีการนำขวดน้ำพลาสติกหรือขวดแก้วมาใช้ประโยชน์ใหม่	32 (32.7)	64 (65.3)	2 (2.0)	76.8
3. ครอบครัวของท่านมีการนำขยะเปียก เช่น เศษอาหาร เศษผัก เศษเปลือกผลไม้ไปทำปุ๋ยหมัก	36 (36.7)	56 (57.1)	6 (6.1)	76.8
4. ครอบครัวของท่านมีการนำเศษวัชพืช เศษไม้ ใบไม้ไปทำปุ๋ยหมักแทนการเผา	21 (21.4)	73 (74.5)	4 (4.1)	72.4
5. ครอบครัวของท่านมีการนำขยะที่สามารถขายได้ไปขายให้เกิดมูลค่าเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ	40 (40.8)	57 (58.2)	1 (1.0)	79.9
ค่าเฉลี่ย				76.8

จากตารางที่ 10 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุด คือ ข้อ 5. ครอบครัวมีการนำขยะที่สามารถขายได้ไปขายให้เกิดมูลค่าเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ ร้อยละ 40.8 รองลงมาคือ ข้อ 3. ครอบครัวของท่านมีการนำขยะเปียก เช่น เศษอาหาร เศษผัก เศษเปลือกผลไม้ไปทำปุ๋ยหมัก ร้อยละ 36.7 ส่วนข้อที่ปฏิบัติเป็นบางครั้งมากที่สุด คือ ข้อ 4. ครอบครัวของท่านมีการนำเศษวัชพืช เศษไม้ ใบไม้ไปทำปุ๋ยหมักแทนการเผา ร้อยละ 74.5 รองลงมา คือ ข้อ 2. มีการนำขวดน้ำพลาสติกหรือขวดแก้วมาใช้ประโยชน์ใหม่ 65.3 และข้อที่ไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุด คือ ข้อ 3. ครอบครัวของท่านมีการนำขยะเปียก เช่น เศษอาหาร เศษผัก เศษเปลือกผลไม้ไปทำปุ๋ยหมัก ร้อยละ 6.1 รองลงมาคือ ข้อ 4. ครอบครัวของท่านมีการนำเศษวัชพืช เศษไม้ ใบไม้ไปทำปุ๋ยหมักแทนการเผา ร้อยละ 4.1

สรุปภาพรวมด้านการเก็บรวบรวม/การนำกลับมาใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 76.8 มากที่สุดครอบครัวของท่านมีการนำขยะที่สามารถขายได้ไปขายให้เกิดมูลค่าเป็นตัวเงินหรือสิ่งของ ร้อยละ 79.9 รองลงมาครอบครัวมีการเก็บถุงพลาสติกที่ยังใช้งานได้นำกลับมาใช้ใหม่ ร้อยละ 78.2

ตารางที่ 11 แสดงร้อยละและความถี่ด้านการกำจัดขยะ

ด้านการกำจัดขยะ	ความถี่ในการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ไม่เคย	รวม ร้อยละ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
1. ท่านทิ้งขยะลงถังขยะที่ทางเทศบาลจัดไว้ให้ ทุกครั้ง	38 (38.8)	59 (60.2)	1 (1.0)	79.2
2. ขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษผัก เศษเปลือก ผลไม้ ท่านกำจัดโดยการทิ้งไว้บริเวณบ้าน เพื่อปล่อยให้ย่อยสลายเอง	37 (37.8)	60 (61.2)	1 (1.0)	78.9
3. ขยะที่เหลือจากการคัดแยกถูกนำไปทิ้งในถัง ขยะที่มีฝาปิดรอกการกำจัดที่ถูกต้อง	40 (40.8)	57 (58.2)	1 (1.0)	79.9
4. ท่านกำจัดขยะเศษใบไม้ กิ่งไม้โดยการเผาทิ้ง บริเวณบ้าน	31 (31.6)	64 (65.3)	3 (3.1)	76.1
ค่าเฉลี่ย				78.5

จากตารางที่ 11 พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในด้านการกำจัดขยะ พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติทุกครั้งมากที่สุด คือ ข้อ 3. ขยะที่เหลือจากการคัดแยกถูกนำไปทิ้งในถังขยะที่มีฝาปิดรอกการกำจัดที่ถูกต้อง ร้อยละ 40.8 รองลงมาคือ ข้อ 1. ท่านทิ้งขยะลงถังขยะที่ทางเทศบาลจัดไว้ให้ทุกครั้ง ร้อยละ 38.8 ส่วนข้อที่ปฏิบัติเป็นบางครั้งมากที่สุด คือ ข้อ 4. ท่านกำจัดขยะเศษใบไม้ กิ่งไม้โดยการเผาทิ้งบริเวณบ้าน ร้อยละ 65.3 รองลงมาคือ ข้อ 2. ขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษผัก เศษเปลือกผลไม้ ท่านกำจัดโดยการทิ้งไว้บริเวณบ้าน เพื่อปล่อยให้ย่อยสลายเอง ร้อยละ 61.2 และข้อที่ไม่เคยปฏิบัติเลยมากที่สุด คือ ข้อ 4. กำจัดขยะเศษใบไม้ กิ่งไม้โดยการเผาทิ้งบริเวณบ้าน ร้อยละ 3.1

สรุปภาพรวมพฤติกรรมการจัดการขยะ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 78.5 มากที่สุดทิ้ง ขยะที่เหลือจากการคัดแยกถูกนำไปทิ้งในถังขยะที่มีฝาปิดรอกการกำจัดที่ถูกต้อง ร้อยละ 79.9 รองลงมาขยะลงถังขยะที่ทางเทศบาลจัดไว้ให้ทุกครั้ง ร้อยละ 79.2

ส่วนที่ 5 กฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชนด้านการจัดการขยะ

ตารางที่ 12 แสดงร้อยละของกฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชน

กฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชน	มี	ไม่มี
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. ชุมชนของท่านมีกฎข้อห้ามเกี่ยวกับการเผาขยะในที่โล่งแจ้ง	55 (56.1)	43 (43.9)
2. ชุมชนของท่านมีการวางกฎระเบียบเกี่ยวกับการคัดแยกขยะก่อนการทิ้ง	58 (59.2)	40 (40.8)
3. ชุมชนของท่านมีกฎระเบียบห้ามทิ้งขยะมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ เช่น ถนนตรอกซอยแม่น้ำ ลำคลองสระน้ำ เป็นต้น นอกจากสถานที่ซึ่งเทศบาลได้จัดไว้ให้	59 (60.2)	39 (39.8)
4. ชุมชนของท่านมีการเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะของแต่ละครัวเรือน	93 (94.9)	5 (5.1)
5. ชุมชนของท่านมีการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับผู้ละเมิดกฎข้อห้ามต่างๆ ของการจัดการขยะ	51 (52.0)	47 (48.0)
ค่าเฉลี่ย	64.48	35.52

จากตารางที่ 12 การรับรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ข้อบังคับของชุมชน พบว่า ข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบมีมากที่สุด คือ ข้อ 4. ชุมชนของท่านมีการเก็บค่าธรรมเนียมการจัดเก็บขยะของแต่ละครัวเรือน ร้อยละ 94.9 รองลงมาคือ ข้อ 3. ชุมชนของท่านมีกฎระเบียบห้ามทิ้งขยะมูลฝอยในที่หรือทางสาธารณะ เช่น ถนนตรอกซอยแม่น้ำลำคลองสระน้ำ เป็นต้น นอกจากสถานที่ซึ่งเทศบาลได้จัดไว้ให้ ร้อยละ 60.2 ส่วนข้อที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่มี มากที่สุด คือ ข้อ 5. ชุมชนของท่านมีการกำหนดอัตราค่าปรับสำหรับผู้ละเมิดกฎข้อห้ามต่างๆ ของการจัดการขยะ ร้อยละ 48.0 รองลงมาคือ ข้อ 1. ชุมชนของท่านมีกฎข้อห้ามเกี่ยวกับการเผาขยะในที่โล่งแจ้ง ร้อยละ 43.9

ส่วนที่ 6 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาลตำบล คลองพิไกร

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาลตำบล

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาลตำบล	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	3.71	.746	มาก	1
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.35	.793	ปานกลาง	3
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.71	.703	มาก	1
4. การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาขยะชุมชน	3.46	.759	ปานกลาง	2
5. การประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.23	.728	ปานกลาง	4
ค่าเฉลี่ย	3.49	.722	ปานกลาง	

จากตารางที่ 13 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาลตำบลคลองพิไกรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับ พบว่า อันดับ 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (\bar{X} = 3.71) อันดับ 2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (\bar{X} = 3.71) และอันดับ 3 การมีส่วนร่วมในการวางแผน (\bar{X} = 3.35)

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านเข้าร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนร่วมกับเทศบาล	3.88	.810	มาก	1
2. ท่านมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย	3.57	.808	มาก	3
3. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชนร่วมกับเทศบาล	3.68	.845	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	3.71	.746	มาก	

จากตารางที่ 14 พบว่า การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของการกำจัดขยะมูลฝอย ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}= 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับ พบว่า อันดับ 1 การร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนร่วมกับเทศบาล ($\bar{X}= 3.88$) อันดับ 2 มีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชนร่วมกับเทศบาล ($\bar{X}= 3.68$) และอันดับ 3 มีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{X}= 3.57$)

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการวางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรของเทศบาล	3.57	.856	มาก	2
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน	3.58	.827	มาก	1
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.40	.892	ปานกลาง	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.55	.884	มาก	3
5. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนมาจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น เสนอที่ดินเพื่อทิ้งขยะชุมชน	3.07	.953	ปานกลาง	5
ค่าเฉลี่ย	3.35	.793	ปานกลาง	

จากตารางที่ 15 พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนการกำจัดขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X}= 3.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับ พบว่า อันดับ 1 มีส่วนร่วมในการจัดทำนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน ($\bar{X}= 3.58$) อันดับ 2 มีส่วนร่วมในการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารและเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรของเทศบาล ($\bar{X}= 3.57$) และอันดับ 3 มีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางเพื่อการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนมาจัดการปัญหาขยะมูลฝอย เช่น เสนอที่ดินเพื่อทิ้งขยะชุมชน ($\bar{X}= 3.55$)

ตารางที่ 16 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมของเทศบาลในการรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน	3.72	.794	มาก	5
2. ท่านมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะเช่น เศษกระดาษพลาสติกขวดแก้ว หรือขยะมีพิษ ก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะของเทศบาล	3.78	.865	มาก	1
3. ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้า มาซื้อสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม	3.74	.775	มาก	3
4. ท่านมีส่วนร่วมนำขยะมูลฝอยในครัวเรือนมาทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือนำหมักจุลินทรีย์ชีวภาพ หรือการใช้ประโยชน์อื่นๆ จากขยะ	3.72	.859	มาก	5
5. ท่านมีส่วนร่วมเสียค่าธรรมเนียมให้แก่เทศบาล ในการบริหารจัดการจัดเก็บขยะมูลฝอย	3.65	.858	มาก	9
6. ท่านมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่	3.76	.884	มาก	2
7. ท่านมีส่วนร่วมในการนำขยะมูลฝอยจากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะของเทศบาล	3.73	.844	มาก	4
8. ท่านมีส่วนร่วมซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดเติมแบบถุงพลาสติกมาใช้ แทนการซื้อผลิตภัณฑ์แบบขวด ทำให้ลดรายจ่าย เช่น น้ำยาปรับผ้านุ่ม	3.69	.851	มาก	7
9. ท่านมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนแล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้	3.68	.841	มาก	8
10. ท่านมีส่วนร่วมไม่ทิ้งขยะลงลำคลองหรือใต้ถุนบ้านทำให้ลำคลองสะอาด	3.71	.909	มาก	6
ค่าเฉลี่ย	3.71	.703	มาก	

จากตารางที่ 16 พบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (\bar{X} = 3.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับ พบว่า อันดับ 1 มีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะเช่น เศษกระดาษพลาสติก ขวดแก้ว หรือขยะมีพิษ ก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะของเทศบาล (\bar{X} = 3.78) อันดับ 2 มีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (\bar{X} = 3.76) และอันดับ 3 ท่านมีส่วนร่วมใช้ถุงผ้า ปิ่นโต หรือตะกร้า มาซื้อสินค้าเพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม (\bar{X} = 3.74)

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายะชุมชน

การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายะชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. หลังจากมีการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาลแล้ว ทำให้ท่านได้รับประโยชน์ในเรื่องสภาวะแวดล้อมของชุมชน มีความสะอาด งามตา ขยะไม่อุดตันท่อระบายน้ำ ตลอดจนไม่ทำให้แม่น้ำลำคลองเน่าเหม็น ตื้นเขิน เป็นต้น	3.53	.868	มาก	2
2. เมื่อท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะประเภทต่าง ๆ ของเทศบาล แล้วทำให้ท่านมีรายได้จากการขายขยะรีไซเคิล เช่น ขวดน้ำพลาสติก กระดาษ ขวดแก้ว เป็นต้น	3.40	.870	ปานกลาง	3
3. เมื่อท่านมีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะประเภทต่าง ๆ ของเทศบาล แล้วทำให้ท่านสามารถได้วัตถุดิบจากขยะมาใช้ประโยชน์ในการลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวได้ เช่น นำมาทำปุ๋ย ทำแก๊สชีวภาพ ทำถ่าน ทำกระเป่า เป็นต้น	3.60	.808	มาก	1
4. หลังจากมีการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาลแล้ว ทำให้ท่านได้รับความสะดวกสบายในการดูแลสุขภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ เช่น ไม่มีปัญหากลิ่นการเผาขยะ กลิ่นขยะรบกวน หรือ การหาที่ทิ้งขยะเอง เป็นต้น	3.36	.820	ปานกลาง	4
ค่าเฉลี่ย	3.46	.759	ปานกลาง	

จากตารางที่ 17 พบว่า การรับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายะชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับ พบว่า อันดับ 1 มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะประเภทต่าง ๆ ของเทศบาล แล้วทำให้สามารถได้วัตถุดิบจากขยะมาใช้ประโยชน์ในการลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายได้ให้ครอบครัวได้ เช่น นำมาทำปุ๋ย ทำแก๊สชีวภาพ ทำถ่าน ทำกระเป่า เป็นต้น (\bar{X} = 3.60) อันดับ 2 หลังจากมีการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาลแล้ว ทำให้ได้รับประโยชน์ในเรื่องสภาวะแวดล้อมของชุมชนมีความสะอาด งามตา ขยะไม่อุดตันท่อระบายน้ำ ตลอดจนไม่ทำให้แม่น้ำลำคลองเน่าเหม็น ตื้นเขิน เป็นต้น (\bar{X} = 3.53) และอันดับ 3 มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะประเภทต่าง ๆ ของเทศบาล แล้วทำให้มีรายได้จากการขายขยะรีไซเคิล เช่น ขวดน้ำพลาสติก กระดาษ ขวดแก้ว เป็นต้นและหลังจากมีการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยของเทศบาลแล้วทำให้ท่านได้รับความสะดวกสบายในการดูแลสุขภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะ เช่น ไม่มีปัญหากลิ่นการเผาขยะ กลิ่นขยะรบกวน หรือ การหาที่ทิ้งขยะเอง (\bar{X} = 3.40)

ตารางที่ 18 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน พนักงานรักษาความสะอาดของเทศบาล	3.58	.844	มาก	1
2. ท่านมีส่วนร่วมประเมินผล การเก็บ ขนส่ง ลำเลียงและการกำจัดขยะมูลฝอยของรถเก็บขยะเทศบาล	3.48	.849	ปานกลาง	3
3. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย ให้เทศบาล ทราบ	3.05	.838	ปานกลาง	4
4. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งให้เทศบาล ทราบ เมื่อพบถังขยะชำรุด หรือไม่เพียงพอต่อการใช้งาน	3.53	.802	มาก	2
5. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของเทศบาล	2.89	.967	ปานกลาง	5
ค่าเฉลี่ย	3.31	.728	ปานกลาง	

จากตารางที่ 18 พบว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับ พบว่า อันดับ 1 มีส่วนร่วมในการตอบแบบประเมินผลการปฏิบัติงาน พนักงานรักษาความสะอาดของเทศบาล (\bar{X} = 3.58) อันดับ 2 มีส่วนร่วมในการแจ้งให้เทศบาล ทราบ เมื่อพบถังขยะชำรุด หรือไม่เพียงพอต่อการใช้งาน (\bar{X} = 3.53) และอันดับ 3 มีส่วนร่วมประเมินผล การเก็บ ขนส่ง ลำเลียงและการกำจัดขยะมูลฝอยของรถเก็บขยะเทศบาล (\bar{X} = 3.48)

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย

ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1.ท่านต้องการให้เทศบาลเพิ่มรถเก็บขยะ	4.11	.707	มาก	5
2.ท่านต้องการให้เทศบาลเพิ่มรอบเวลาในการให้บริการของรถเก็บขยะ	4.08	.663	มาก	6
3.ท่านต้องการให้เทศบาลเพิ่มถังรองรับขยะโดยแบ่งแยกเป็นสีต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อความสะดวกในการทิ้งขยะ	4.23	.609	มาก	1
4.ท่านต้องการให้เทศบาลให้ความรู้ด้านการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์หลายๆ วิธี	4.11	.691	มาก	5
5.ท่านต้องการให้ทางเทศบาลให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะ	4.12	.581	มาก	4

ความต้องการจัดการขยะมูลฝอย	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
6.ท่านต้องการให้ทางเทศบาลเพิ่มมาตรการเข้มงวดสำหรับผู้สร้างปัญหามลพิษทางขยะแก่ชุมชน	4.12	.562	มาก	4
7.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน	4.22	.625	มาก	2
8.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน	4.16	.607	มาก	3
9.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย/มาตรการเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดในชุมชน	4.04	.683	มาก	7
10.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการแก้ปัญหการจัดการขยะของชุมชนร่วมกับเทศบาล	4.08	.753	มาก	6
11.ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชนร่วมกับเทศบาล	4.04	.667	มาก	7
ค่าเฉลี่ย	4.11	.485	มาก	

จากตารางที่ 19 พบว่า ความต้องการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก (\bar{X} = 4.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ 3 อันดับ พบว่า อันดับ 1 ต้องการให้เทศบาลเพิ่มถังรองรับขยะโดยแบ่งแยกเป็นสีต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อความสะดวกในการทิ้งขยะ (\bar{X} = 4.23) อันดับ 2 ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน(\bar{X} = 4.22) และอันดับ 3 ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน(\bar{X} = 4.16)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง และผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองพิไกร

จากความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน ผู้เกี่ยวข้องและผู้บริหาร กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลคลองพิไกร ในด้านสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย ด้านพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

1. ด้านสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย

1.1 สภาพทั่วไปในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองพิไกร อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ในอดีตประสบปัญหาการจัดเก็บขยะมูลฝอย ปัญหาไม่มีบ่อทิ้งมูลฝอย ปัญหาการร้องเรียนถึงรองรับขยะเต็มจนล้นถัง เนื่องจากเทศบาลไม่ได้มาเก็บทุกวัน แต่ในสภาพการณ์ในปัจจุบันของเทศบาลตำบลคลองพิไกร ได้พัฒนาจากชนบทไปสู่ความเป็นเมืองการจัดการบริการด้านสาธารณสุขมีมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดการขยะมูลฝอย ได้มีการพัฒนามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดการบริการอนามัยสิ่งแวดล้อม พื้นฐานที่เอื้อต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ ปริมาณขยะมูลฝอยจาก

ชุมชนในพื้นที่ตำบลคลองพิไกร เกิดจากการทิ้งขยะในภาคครัวเรือนของประชาชนภายในเขตเทศบาล และเกิดจากการค้าขายในตลาดของชุมชนทำให้เพิ่มขึ้นมีปริมาณขยะมูลฝอย 9 ตันต่อวันจากการเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลที่ให้บริการ และมีขยะที่ถูกคัดแยกออกไปใช้ประโยชน์หรือคัดแยกไว้เพื่อนำไปจำหน่ายให้กับร้านค้าของเก่าหรือรถเร่รับซื้อขยะเข้าไปในชุมชนซึ่งมีปริมาณ 2 ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 22.22 โดยขยะที่เทศบาลสามารถเก็บขนไปกำจัดขยะได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยวิธีการฝังกลบในบ่อขยะมีปริมาณ 7 ตันต่อวันคิดเป็นร้อยละ 77.78 ของขยะมูลฝอยทั้งหมด

1.2 การให้บริการเก็บขนและกำจัดมูลฝอย

พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองพิไกร ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านหนองเขน ตำบลคลองพิไกร อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร มีพื้นที่ทั้งหมด 10 ไร่ ตั้งอยู่ห่างจากเทศบาลตำบลคลองพิไกร ที่ตั้งอยู่ 64 หมู่ที่ 8 ตำบลคลองพิไกร อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ห่างจากเขตเทศบาลตำบลคลองพิไกรเป็นระยะทาง 3 กิโลเมตร ซึ่งบ่อกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองพิไกร ได้มีการดำเนินการตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน การกำจัดขยะมูลฝอยภายในบ่อขยะ เป็นการฝังกลบแบบถูกหลักสุขาภิบาล (Sanitary landfill) โดยวิธีการฝังกลบแบบขุดร่อง (Trench method) เป็นวิธีฝังกลบที่เริ่มจากระดับที่ต่ำกว่าระดับดินเดิม โดยทำการขุดดินลงไปให้ได้ระดับตามที่กำหนด แล้วจึงเริ่มบดอัดมูลฝอยให้เป็นชั้นบางๆ ทับกันหนาขึ้นเรื่อยๆ จนได้ระดับตามที่กำหนดของขยะมูลฝอยบดอัดแต่ละชั้น ซึ่งในการฝังกลบขยะมูลฝอยนั้นต้องคัดแยกขยะมูลฝอยด้วย เนื่องจากขยะมูลฝอยบางประเภทไม่สามารถบดอัดให้ลดปริมาณลงได้ เช่น ยางรถยนต์ กิ่งไม้ขนาดใหญ่ ขยะมูลฝอยเหล่านี้ต้องแยกกองไว้เพราะหากปะปนมาในบ่อฝังกลบขยะมูลฝอย อาจทำให้เครื่องจักรกลที่ใช้งานฝังกลบขยะมูลฝอยชำรุดเสียหายได้ เทศบาลจึงมีขยะมูลฝอยบางส่วนเป็นการทิ้งกองโดยไม่ฝังกลบ ทำให้เป็นขยะเกิดการทับถมเป็นเหตุให้พื้นที่ในการกำจัดขยะของเทศบาลตำบลคลองพิไกรใกล้เต็มพื้นที่ปัญหาที่ตามมาคือต้องหาพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยใหม่

ด้านบุคลากรและพาหนะเก็บขนขยะของเทศบาลตำบลคลองพิไกร มีพนักงานและคนงานประจำรถขยะ จำนวน 6 คน โดยมีรถขยะเพียง 1 คัน เป็นรถเก็บขยะแบบเก่าไม่สามารถอัดบดได้ จำนวนรถขยะไม่เพียงพอกับปริมาณขยะมูลฝอยที่มีปริมาณการเพิ่มขึ้น เทศบาลมีการเก็บขยะทุกวันตามเส้นทางที่กำหนด ถ้ากรณีรถขยะเสียหรือต้องมีการซ่อมบำรุงก็จะเกิดขยะมูลฝอยล้นถังบางครั้งกองเกื่อนบนพื้นทำให้สกปรกและเกิดกลิ่นเหม็น เทศบาลตำบลคลองพิไกรจึงขอความร่วมมือประชาชนในการแก้ปัญหาโดยการส่งเสริมจัดโครงการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนให้กับประชาชนเพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย

พนักงานที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลแม้จะมีจำนวนพอสมควร แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการให้บริการเก็บขนขยะ เพราะในวันที่มีการจัดตลาดนัด คือ ทุกวันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันเสาร์ จะมีการจัดตลาดนัด ประชาชนออกมาจับจ่ายใช้สอย แม้อำเภอ นำสินค้ามาจำหน่าย เมื่อเสร็จสิ้นจากการค้าขาย สิ่งที่ตามมาคือปริมาณขยะที่ทิ้งไว้และไม่ได้มีการคัดแยกอย่างถูกวิธี นอกจากนั้นยังมีตลาดเอกชนอยู่ในพื้นที่เปิดทำการทุกวัน ซึ่งปริมาณขยะจากตลาดสดของเอกชนก็ไม่ค่อยไปกว่าขยะที่เกิดจากตลาดนัดและไม่ได้มีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีเช่นกันทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานต้องทำงานเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ส่งผลต่อด้านสุขภาพ

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ไม่มีการอบรมเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากเก็บขยะและการตรวจสุขภาพประจำปีซึ่งเทศบาลตำบลคลองพิไกรยังไม่มี การดำเนินการในเรื่องนี้

2. ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนเทศบาลตำบลคลองพิไกร

จากการสัมภาษณ์สมาชิกและผู้นำชุมชนและผู้เกี่ยวข้องในเทศบาลตำบลคลองพิไกร ในด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวม ส่วนใหญ่ในแต่ละหมู่บ้านมีถังขยะของเทศบาลที่ให้บริการโดยกำหนดจุดวางถังขยะให้มี 3 หลังคาเรือนต่อถังขยะ 1 ใบและแต่ละบ้านก็มีภาชนะทิ้งขยะภายในบ้านของตนเองเพื่อสะดวกในการทิ้งขยะมูลฝอย เมื่อเต็มก็จะนำมาเททิ้งในถังขยะรวม สำหรับพฤติกรรมในการคัดแยกก็มีบ้างแต่ไม่มากนักโดยคัดแยกเฉพาะขยะรีไซเคิลที่สามารถขายได้เป็นส่วนใหญ่ และมีขายให้กับรถรับซื้อขยะที่เข้ามาในหมู่บ้าน ส่วนประเภทขยะอินทรีย์เป็นบางครั้ง ถ้าเป็นเศษอาหารก็เททิ้งบนพื้นดินเป็นปุ๋ยหรือให้สัตว์กิน เช่น ไก่ สุนัข แต่พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำเนื่องขยะอินทรีย์มีไม่ ค่อยมากนัก วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยประเภทนี้ทั้งรวมกับประเภทขยะทั่วไปโดยใส่ถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้งในถังขยะของเทศบาล สำหรับประเภทขยะอันตรายส่วนมากประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญในการคัดแยก เนื่องจากมีน้อยมาก จากการสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ทั้งรวมกับขยะทั่วไป แต่ถ้าเป็นประเภทหลอดไฟหรือขนาดใหญ่จะใส่ถุงแล้วเอาไปวางข้างถังขยะรอให้รถเก็บขยะมาเก็บไปทำลายเองซึ่งพนักงานเก็บขยะก็ไม่มีการแยกก็ทิ้งรวมในรถขยะสรุปได้ว่าในการให้ความร่วมมือการจัดการจัดการขยะมูลฝอยเบื้องต้นมีการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทที่เป็นขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไป พฤติกรรมกำจัดการขยะมูลฝอยส่วนใหญ่ใช้บริการทิ้งลงถังขยะของเทศบาลจัดไว้ให้ในหมู่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองพิไกร ในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลพื้นที่ที่ทิ้งขยะมูลฝอยของเทศบาลไกลจากชุมชนประมาณ 3 กิโลเมตร และใช้วิธีฝังกลบ เทศบาลมีพื้นที่ในการทิ้งขยะจำนวน 10 ไร่ ใช้วิธีกำจัดแบบการฝังกลบ และคาดการณ์ในอนาคตพื้นที่ 10 ไร่จะไม่เพียงพอและขณะนี้ได้ใช้พื้นที่ไปประมาณ 5 ไร่ เนื่องจากการย่อยสลายของขยะมูลฝอยต้องใช้เวลานาน อีกทั้งขยะมูลฝอยในชุมชนมีปริมาณ 9 ตันต่อวัน ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นจากเดิมเป็นเพราะมีขยะแฝงจากที่อื่นนำมาทิ้งในเขตเทศบาล ดังนั้นเทศบาลจึงมีการรณรงค์ให้ลดขยะมูลฝอยโดยให้ความรู้ในเรื่องการคัดแยกขยะแต่มีการดำเนินการให้ความรู้ไม่ต่อเนื่องและยังไม่มี การติดตามผลการดำเนินงานของเทศบาล อีกทั้งรัฐบาลมีนโยบายของงบประมาณจากสิ่งแวดล้อมจังหวัดกำแพงเพชร ก่อสร้างศูนย์กำจัดขยะแบบครบวงจรซึ่งต้องใช้งบประมาณ 15 ล้านบาท ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการดำเนินการของงบประมาณแต่ก็มีแผนรองรับในการหาพื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยแหล่งใหม่ไว้แต่ต้องมีการประชาคมของคนในชุมชนเทศบาลตำบลคลองพิไกรด้วย ส่วนมาตรการบทลงโทษในการจัดการขยะมูลฝอยทำให้เกิดมลพิษยังไม่มี มีเพียงส่วนการเก็บค่าขยะมูลฝอยเก็บ 6 เดือนครั้ง ละ 120 ปีละ 240 บาท และสัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องโดยตรงของพนักงานเก็บขยะ เนื่องจากด้านการให้บริการรถเก็บขยะที่มีเพียงคันเดียว จึงไม่สามารถเพิ่มรอบเส้นทางในการเก็บได้ ถ้าวางรถเก็บขยะเสียก็จะเกิดปัญหาขยะล้น แต่ถ้าเสียนานจริงๆจะไปขอยืมรถเก็บขยะจากหน่วยงานอื่นมาใช้

ชั่วคราว ส่วนการเก็บขยะก็จะเป็นการเก็บแบบรวมไม่มีการแยกประเภทขยะจึงทำให้ปริมาณในการขนและกำจัดขยะมีปริมาณมากขึ้น จำนวนขยะมีปริมาณไม่เพียงพอ โดยจุดวางถังขยะ 1 ถังต่อบ้าน 3 หลัง และบางครั้งก็จะมีสุนัขเข้ามาคุ้ยเหยี่ยขยะออกมานอกถังขยะ จึงเป็นปัญหาในการเก็บขยะเพราะเนื่องจากพนักงานขนขยะไม่มีเวลาที่กวาดขยะบนพื้นได้ ดังนั้นควรเพิ่มรถขยะคันใหญ่กว่าเดิมหรือมีจำนวนรถเก็บขยะมากขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันมีรถเก็บขยะไม่เพียงพอต่อปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกวัน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 10 หมู่บ้านในการประชุมกลุ่มย่อยสรุปผลในด้านการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของหมู่ที่ 1 บ้านบึงพิไกร คนในชุมชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยในทุกครัวเรือน แต่เนื่องจากไม่มีถังขยะที่แยกแต่ละประเภท จึงใช้การเขียนป้ายติดไว้ที่ฝาถังขยะแยกเป็นประเภทขยะเปียกและขยะแห้ง และมีการจัดตั้งธนาคารขยะของหมู่บ้าน ดำเนินการเปิดรับซื้อขยะมูลฝอยเดือนละครั้ง ส่วนเรื่องเงินก็สามารถรับเป็นเงินสดหรือเป็นเงินเก็บฝากเข้าบัญชีไว้มี เมื่อมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ขายได้จำนวนมากก็จะประสานกับรถเร่เข้ามารับซื้อขยะมูลฝอย คนในชุมชนให้ความร่วมมือในโครงการธนาคารขยะชุมชนเพราะสะดวกในการขายขยะมูลฝอย สำหรับปัญหาขยะนอกพื้นที่เนื่องจากมีคนนอกพื้นที่หมู่ 1 นำขยะมาทิ้งข้างทาง แต่ไม่มีปัญหาในเรื่องของการเผาขยะและส่งกลิ่นเหม็น เพราะมีรถการเก็บขยะทุกวัน ส่วนเรื่องการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์มีการแปรรูปขยะมาทำปุ๋ยหมักชีวภาพบ้างประมาณ 4-5 ครัวเรือนที่ดำเนินการเพื่อไว้ใช้เอง ส่วนใหญ่คัดแยกขยะรีไซเคิลไว้เพื่อขายมากกว่า มีการริเริ่มกิจกรรมการแปรรูปขยะมูลฝอยการทำกระเป๋ากจากซองกาแฟ ชุมชนจึงต้องการให้รัฐบาลหรือหน่วยงานช่วยเหลือ เงินสนับสนุน การแนะนำอบรมการให้ความรู้การประยุกต์ใช้ขยะมูลฝอยและอบรมทักษะการประกอบอาชีพในชุมชน

สำหรับส่วนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่สวรรค์พัฒนา และหมู่ที่ 3 บ้านคลองพิไกรผู้นำชุมชนมีการให้ความรู้ในการคัดแยกขยะแล้วนำขยะมาขายให้กับธนาคารขยะของหมู่ 1 แต่ส่วนใหญ่ชาวบ้านนิยมขายให้กับรถเร่เพราะสะดวกกว่า แต่ถังขยะของหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 3 จะเป็นถังขยะรวมไม่มีถังขยะแยก แต่จะใช้ถุงดำในการแยกขยะ แต่ส่วนเรื่องการอบรมก็จะมีการอบรมประจำเดือนอยู่แล้วและชาวบ้านให้ความร่วมมือ ชาวบ้านหมู่ที่ 2 มีอาชีพส่วนใหญ่เป็นแม่ค้าออกจากบ้านเช้ากลับเย็น และการคัดแยกขยะให้ก็จะไม่มีปัญหาในเรื่องของขยะมูลฝอยล้น ส่วนชาวบ้านหมู่ที่ 3 จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำไร่ ทำสวน ทำนา จะออกจากบ้านแต่เช้าและกลับบ้านมืด ปริมาณขยะน้อยและมีการคัดแยกขยะมูลฝอยไว้เพื่อขาย ส่วนปัญหาด้านขยะเรื่องการเผาขยะ กลิ่นเหม็นเน่าของขยะมีน้อย เพราะเจ้าของตลาดมีการทำความสะอาดของตลาดหมู่ที่ 1-3 บ่อยๆ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำตำบลจะมาดูแลตรวจมาควบคุมความสะอาด

ชุมชนส่วนหมู่ที่ 4 หนองกระดี่ หมู่ที่ 5 บึงบอน หมู่ที่ 6 หนองเขน หมู่ที่ 7 วังเฉลียง หมู่ที่ 8 ดงชะอม หมู่ที่ 9 หนองอ้อ หมู่ที่ 10 วังจำปาทอง ยังไม่ค่อยมีการคัดแยกขยะแต่ละประเภท และปริมาณขยะมีไม่มากนัก พฤติกรรมทิ้งขยะส่วนใหญ่ทิ้งในลงถังขยะที่เทศบาลเตรียมไว้รองรับขยะใน

หมู่บ้านรถเก็บขยะจะไม่ค่อยเข้าไปเก็บเพราะอยู่ไกลและปริมาณขยะไม่มากเท่าไรและยังไม่มีโครงการริเริ่มเรื่องการรับซื้อขยะมูลฝอยของหมู่บ้านเนื่องจากขาดคนบริหารจัดการและยังไม่ค่อยพร้อม

3. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย

สำหรับในด้านความรู้ความเข้าใจการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน หน่วยงานของเทศบาลตำบลคลองพิไกร ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยให้กับผู้นำชุมชนและให้ไปขยายผลต่อสมาชิกของแต่ละหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนที่ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน รวมทั้งหาแนวทางในการกำหนดเป็นรูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมของแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งในแต่ละพื้นที่มีศักยภาพความพร้อมแตกต่างกัน เทศบาลมีการจัดโครงการส่งเสริมด้านการจัดการขยะมูลฝอย เช่น โครงการธนาคารขยะหมู่บ้าน โครงการทอดผ้าป่าขยะ ตลอดจนถึงกิจกรรมการบริหารจัดการขยะตำบลคลองพิไกร แต่เทศบาลไม่ได้มีการติดตามให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างต่อเนื่องทำให้ประชาชนไม่ได้ตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากขยะมูลฝอย

ในด้านการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการจัดขยะส่วนใหญ่เป็นการประชุมหมู่บ้านซึ่งผู้นำชุมชนได้มาให้ข้อมูลข่าวสาร ส่วนกิจกรรมการรณรงค์เรื่องขยะมูลฝอยบ้างแต่ไม่บ่อย ส่วนความรู้ความเข้าใจที่ได้รับไปปฏิบัติมีการนำไปปฏิบัติเป็นบางครั้ง ประชาชนบางกลุ่มก็ไม่รับรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดขยะทำให้ประชาชนไม่ได้ให้ความร่วมมือมากนัก แต่ชุมชนสามารถคัดแยกขยะในครัวเรือนได้ โดยสามารถแยกออกเป็น 3 ประเภท คือ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะทั่วไป สำหรับความรู้ในด้านการนำขยะมูลฝอยไปแปรรูปเป็นอย่างอื่นที่ทำให้เกิดมูลค่าเชิงพานิชย์ยังมีน้อย หลายคนคิดว่าเสียเวลาในการเรียนรู้ ส่วนความเข้าใจขยะอันตรายนั้น ซึ่งส่วนใหญ่มองเห็นว่าขยะอันตรายมีน้อยจึงไม่มีการแยกขยะอันตรายและทิ้งรวมกับขยะทั่วไปนำไปทิ้งในถังขยะของเทศบาล

4. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

จากการสัมภาษณ์ชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมการจัดการขยะมูลฝอย ส่วนใหญ่ในการมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละด้านต่างกันของแต่ละหมู่บ้าน แต่ในด้านการมีส่วนร่วมเรื่องการเสียค่าธรรมเนียมให้แก่เทศบาลตำบลคลองพิไกรในการจัดเก็บขยะมูลฝอยเดือนละ 20 บาท แต่ชำระ 6 เดือนครั้งครั้งละ 120 บาท มีการให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีเกือบทุกหลังคาเรือนที่มีผู้อาศัย และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมของเทศบาลในการรณรงค์และความร่วมมือเก็บขยะมูลฝอยในชุมชนแต่ไม่บ่อยมากนักส่วนใหญ่จะให้ผู้นำชุมชนร่วมประชุมและเข้าร่วมกิจกรรมและนำมาขยายผลให้สมาชิกหมู่บ้านเพื่อมาปฏิบัติ เช่น เข้าร่วมโครงการธนาคารขยะมีชุมชนให้ความสนใจในแรกๆ แต่ปัจจุบันธนาคารขยะของเทศบาลคลองพิไกรมีเพียงหมู่ที่ 1 ที่ยังดำเนินการอยู่ชุมชนยังให้ความร่วมมือและยังมีการนำเอาขยะมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์กระเป่า ซึ่งยังอยู่ในขั้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ ส่วนชุมชนหมู่อื่น ๆ ให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอยบ้างแต่ไม่ทุกครัวเรือนส่วนใหญ่แยกเพื่อมีไว้ขาย เช่น คัดแยกเศษกระดาษ พลาสติก ขวดแก้ว เป็นต้น แต่สำหรับขยะอันตรายส่วนมากไม่ได้คัดแยกเนื่องจากมีน้อยและ

ไม่มีแหล่งทิ้งถ้าขยะอันตรายขนาดเล็กๆ เช่น ถ่านไฟฉาย หรือแบตเตอรี่เล็กๆ ก็จะทิ้งรวมกับขยะทั่วไปก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะของเทศบาล ส่วนเป็นขนาดใหญ่ เช่น หลอดไฟก็นำไปวางไว้ข้างถังขยะเพื่อให้คนเก็บขยะนำไปทิ้งที่แยกขยะอันตรายของเทศบาล ส่วนในด้านการนำขยะมูลฝอยนำมาทำปุ๋ยหมักหรือน้ำจุลินทรีย์ชีวภาพยังมีน้อย ส่วนมากนำเศษอาหารเทกับพื้นให้ไก่กินหรือเป็นปุ๋ยแบบธรรมชาติคือเทตามต้นไม้ นอกจากนี้ส่วนใหญ่ไม่มีการเผาขยะมูลฝอยแต่ใช้บริการจัดเก็บขยะชุมชน สำหรับในการมีส่วนร่วมด้านประเมินผลการจัดการขยะของเทศบาลเพียงมีการแจ้งเมื่อพบขยะของเทศบาลชำรุดหรือไม่พอต่อการใช้งาน ส่วนด้านการแสดงความคิดเห็นในด้านการบริการจัดเก็บขยะของเทศบาลและในด้านการเสนอแนะแนวในการจัดการขยะยังมีน้อย เนื่องจากประชาชนมีความคิดว่าการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นภาระงานประจำของเทศบาลจะต้องดำเนินการให้บริเวณชุมชนมีความสะอาดอีกทั้งประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญในการติดตามและประเมินผลการตรวจสอบรายได้จากการเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของเทศบาล

5. ด้านปัญหาและความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอย

จากการสัมภาษณ์ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ให้เสนอปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอย ประชาชนยังไม่มีกรปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ครัวเรือน โดยเฉพาะในการสร้างจิตสำนึกของเยาวชนยังเป็นปัญหาเนื่องยังขาดความตระหนักบางครั้งที่ปล่อยปะละเลย ทิ้งขยะตามความสะดวกสบาย โดยไม่คำนึงถึงผลของปัญหาขยะมูลฝอยที่จะเกิดขึ้น
2. ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะแบบครบวงจรทำให้ขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้นและขาดความต่อเนื่องในการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องการคัดแยกขยะขยะมูลฝอยโดยเฉพาะขยะอันตรายที่ยังเป็นปัญหาในการกำจัด
3. ด้านการมีส่วนร่วมการจัดการขยะ ประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าการจัดการขยะมูลฝอยเป็นหน้าที่ของเทศบาลโดยตรงที่ต้องทำให้บ้านเมืองในสะอาดเนื่องจากได้เสียค่าธรรมเนียมการเก็บขยะมูลฝอยให้เทศบาลแล้ว ส่งผลทำให้ขาดความร่วมมือของประชาชน
4. ด้านพนักงานเก็บขยะ ปัญหาเกิดจากการเก็บขยะขาดความต่อเนื่องอาจเป็นเพราะเทศบาลมีรถขยะไม่เพียงพอมีเพียงคันเดียวส่งผลทำให้ขยะล้นถังขยะในบางครั้งส่งกลิ่นเหม็นโดยเฉพาะหน้าฝนและถังขยะไม่เพียงพอ ดังควรควรเพิ่มรอบการเก็บขยะ อีกทั้งปัญหาการอุดตันของท่อระบายน้ำสาเหตุเนื่องจากการอุดตันของใบไม้เศษหญ้า จำนวนถังขยะมีขนาดเล็กไม่เพียงพอกับปริมาณขยะ
5. ด้านงบประมาณ เกิดจากเทศบาลตำบลคลองพิไกรมีงบประมาณจำนวนจำกัด จึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยได้ทั้งหมดต้องอาศัยความร่วมมือของประชาชน
6. ด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากเป็นระบบการบริหารแบบราชการจึงไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันทีต้องรองบประมาณจึงเป็นเพียงแก้ปัญหาภายใต้ข้อจำกัด อีกทั้งมี

ข้อจำกัดในการติดตามผลการจัดการขยะมูลฝอยเนื่องจากไม่มีเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่สอบถามความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อนำมาพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอย

จากการสัมภาษณ์ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ให้เสนอความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอย ดังนี้

1. สร้างจิตสำนึก โดยเทศบาลจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักแก่ประชาชน โครงการเพื่อรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนในการจัดการขยะชุมชน คัดแยกขยะอย่างต่อเนื่อง และลดการใช้วัสดุที่ทำลายยาก เช่น ถุงพลาสติก โฟม เป็นต้น
2. จัดตั้งโครงการในการให้ความรู้ การอบรมในการคัดแยกขยะชนิดต่างๆ และการนำขยะมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ในการเสริมสร้างรายได้ให้คนในชุมชน
3. มีเจ้าหน้าที่ติดตามการจัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องโดยการลงพื้นที่เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนอาจทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือมากขึ้นเพราะในบางครั้งชาวบ้านให้ความเชื่อของพนักงานของรัฐมากกว่าผู้นำชุมชน
4. ให้เทศบาลหรือผู้ที่รับผิดชอบให้ตรวจเช็คการชำระมูลฝอยอย่างต่อเนื่องและจากถังขยะที่ทำถังยางรถยนต์สุนัขสามารถมาค้ำยขยะทำให้สกปรกกระจายเต็มพื้นที่ ซึ่งพนักงานเก็บขยะก็ไม่สามารถกวาดเก็บได้หมด จึงควรเปลี่ยนมาใช้ถังขยะพลาสติกที่มีขนาดสูงแทนและควรมีถังขยะอันตรายของแต่ละหมู่บ้านเป็นการรวบรวมขยะอันตรายให้กับเทศบาลนำไปดำเนินการกำจัดต่ออย่างขึ้น
5. ให้เทศบาลกวดขันการปฏิบัติงานของพนักงานเก็บขยะและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
6. เทศบาลควรมีการติดตามและสนับสนุนรณรงค์การลดปริมาณขยะมูลฝอยกันอย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความยั่งยืน สามารถเป็นต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอย และสามารถขยายผลไปยังชุมชนอื่นๆ ได้

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลคลองพิไกร

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นทั้ง 2 ส่วน คือข้อมูลพื้นฐานในชุมชนคือการนำเอาข้อมูลสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมูลฝอย การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย รวมถึงปัญหาและความต้องการในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน มาวิเคราะห์กับข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ผู้เกี่ยวข้อง และตัวแทนชุมชน ซึ่งจากการสัมภาษณ์ทำให้เกิดข้อสรุปแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ดังนี้

1. รณรงค์ให้ทุกคนในชุมชนให้ความร่วมมือ ในการทิ้งขยะให้ถูกที่เมื่อพบเห็นขยะก็นำใส่ถังขยะลดการใช้พลาสติก และช่วยกันคัดแยกขยะให้เป็นนิสัยก่อนทิ้งขยะและครอบครัวมีการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน

2. เทศบาลจัดอบรมให้คนในชุมชนทุกชุมชนมีความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอย วิธีการลดขยะมูลฝอย การแปรรูปขยะมูลฝอย และควรมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องโดยการร่วมมือกับผู้นำชุมชน

3. ควรเพิ่มรอบในการเก็บขยะให้เข้าถึงชุมชนมากขึ้น เพิ่มจำนวนถังขยะให้เพียงพอกับความ ต้องการและกระจายทั่วหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านควรมีที่ทิ้งขยะอันตรายและเทศบาลมีวิธีการจัดการขยะอันตราย

4. เทศบาลส่งเสริมสนับสนุนและติดตามจัดตั้งธนาคารขยะและโรงปุ๋ยหมักขยะอินทรีย์ของชุมชน ต้นแบบให้เกิดความยั่งยืนเพื่อเป็นต้นแบบขยายผลให้กับชุมชนอื่น

5. จัดให้มีโครงการในการกระตุ้นในการจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละชุมชน เช่น โครงการประกวดชุมชนน่าอยู่ โครงการจัดตั้งจิตอาสาพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุก โครงการทำความสะอาดชุมชน โครงการตลาดนัดรีไซเคิล โครงการวัสดุรีไซเคิลในโรงเรียน หน่วยงานและชุมชน โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการรับซื้อขยะ เป็นต้น

6. รมรงค์ เผยแพร่การประชาสัมพันธ์ เพื่อปลูกสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน ให้ตระหนักถึงผลกระทบปัญหาขยะมูลฝอย เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนและกองทุนการจัดการเรื่องขยะมากขึ้น

7. ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ครัวเรือนโดยขอความร่วมมือจากทุกครัวเรือนในชุมชนเป็น โดยให้คำนึงถึงการนำไปใช้ใหม่ การลดการเกิดขยะ และการแปรรูปขยะ

สรุปแนวคิดที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 ควรมีการกระตุ้นให้เกิดการขยะใน ครัวเรือนก่อน ต้องวางแผนการดำเนินการปฏิบัติกันอย่างจริงจังและต้องได้รับความร่วมมือจากทุก ครัวเรือน โดยเน้นแนวคิดในการลดขยะมูลฝอย โดยมีแนวทางการส่งเสริมการจัดการขยะมูลฝอย ด้วย กิจกรรมการให้ความรู้ การทำน้ำหมัก การคัดแยกขยะมูลฝอยและส่งเสริมด้านการแปรรูปจากขยะมูลฝอย เสริมรายได้ ส่วนที่ 2 สำหรับการส่งเสริมให้เกิดประโยชน์จากการจัดการคัดแยกขยะเทศบาลตำบลต้องทำ การประชาสัมพันธ์ด้วยการใช้สื่อที่มีอยู่ในชุมชน โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ ใบปลิว ป้าย แผ่นพับ สติกเกอร์ สื่อวิทยุ เพื่อให้เกิดการรับรู้ซ้ำๆจะทำให้ผู้ฟังเกิดความตระหนักมากยิ่งขึ้น และควรจัดโครงการรณรงค์ด้านการ จัดการขยะมูลฝอยอย่างต่อเนื่องและมีการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยเพื่อนำข้อมูลมา พัฒนาต่อไป